

Problém českého školství – problém nedostatku aprobovaných učitelů

Stanislav Novák

Mezi dlouho neřešené problémy českého školského systému patří problém, který je ukryt ve znění samotného zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Zákon řeší požadavky na kvalifikaci učitelů druhého stupně základních škol (§8) a učitelů střední školy (§9) a v obecné rovině nastavuje požadavky příslušného magisterského vzdělání, přičemž cesty vedoucí k dosažení učitelské kvalifikace mohou být různé. Zajišťuje tedy aby ten, kdo chce vykonávat učitelské povolání, měl magisterské vzdělání. To, co ale není vůbec zákonem zajištěno, je aby učitel, který vyučuje např. matematiku nebo fyziku, měl vzdělání v těchto oborech. V praxi tak na obou typech škol dochází k tomu, že tyto předměty učí klidně učitel s aprobací např. český jazyk – společenské vědy, protože je to v souladu s příslušným zákonem. Zákon totiž dokonce v §22, odst. 5 říká, že „Pedagogický pracovník, který vedle přímé pedagogické činnosti, pro kterou má odbornou kvalifikaci, vykonává také další přímou pedagogickou činnost v rámci druhu práce sjednaného v pracovní smlouvě, pro kterou nemá odbornou kvalifikaci, splňuje pro pracovněprávní účely předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b).“, což znamená – cituji z § 3 – že „má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává“. Jinými slovy může učit cokoliv.

V Ústeckém kraji už delší dobu můžeme pozorovat neblahé důsledky tohoto zákona. Učitelů s aprobací matematika nebo fyzika je na obou stupních zoufale málo a problém se stále prohlubuje, protože jen zájemců o studium učitelství v obou předmětech (a všem se určitě nepodaří úspěšně dokončit studium) je podstatně méně než odcházejících učitelů matematiky a fyziky do důchodu. Proto jsou ředitelé škol fakticky nuceni k tomu, aby přijímali různá „náhradní“ řešení, což zákon umožňuje. Tyto předměty pak učí učitelé, kteří nemají příslušné vzdělání, výuka je tím silně poznamenána a studenti nemají tyto předměty ještě více v oblibě. Kruh se tím uzavírá, protože pak je ještě méně zájemců u studium těchto předmětů.

MŠMT o tomto problému fakticky neví, protože sleduje sice nekvalifikovanost učitelů, ale tento problém do této oblasti podle zákona nespadá. Avšak vůbec nesleduje, zda předměty vyučuje učitel s příslušnou aprobací.

Prvním krokem k řešení tohoto stavu by bylo změnit příslušné paragrafy citovaného zákona.